

Verkiezingen in Malawi

Over kiezersvoorlichting, waarnemers en 'verdwenen' stembiljetten

Door Wiep Bassie

Verkiezingen in Malawi

Over kiezersvoorlichting, waarnemers en 'verdwenen' stembiljetten

Door Wiep Bassie

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

Het Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika (NiZA), voortgekomen uit de anti-apartheidsbeweging, is een politiek onafhankelijke organisatie die zich bezig houdt met internationale samenwerking. Samen met zuidelijk Afrikaanse organisaties strijdt NiZA voor een eerlijke verdeling van macht en middelen en democratisering van zuidelijk Afrika. Naast lobby en voorlichting in Nederland en Europa voert NiZA met zijn partners drie programma's in zuidelijk Afrika uit: Mensenrechten en Vredesopbouw, Economie en Media.

Colofon

Uitgave: Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika, september 2004

Redactie: Berendien Bos

Foto's: Wiep Bassie

Layout: Annemiek Mion (NiZA)

Druk: Felix Offset Amsterdam

ISBN: 90-805876-6-4

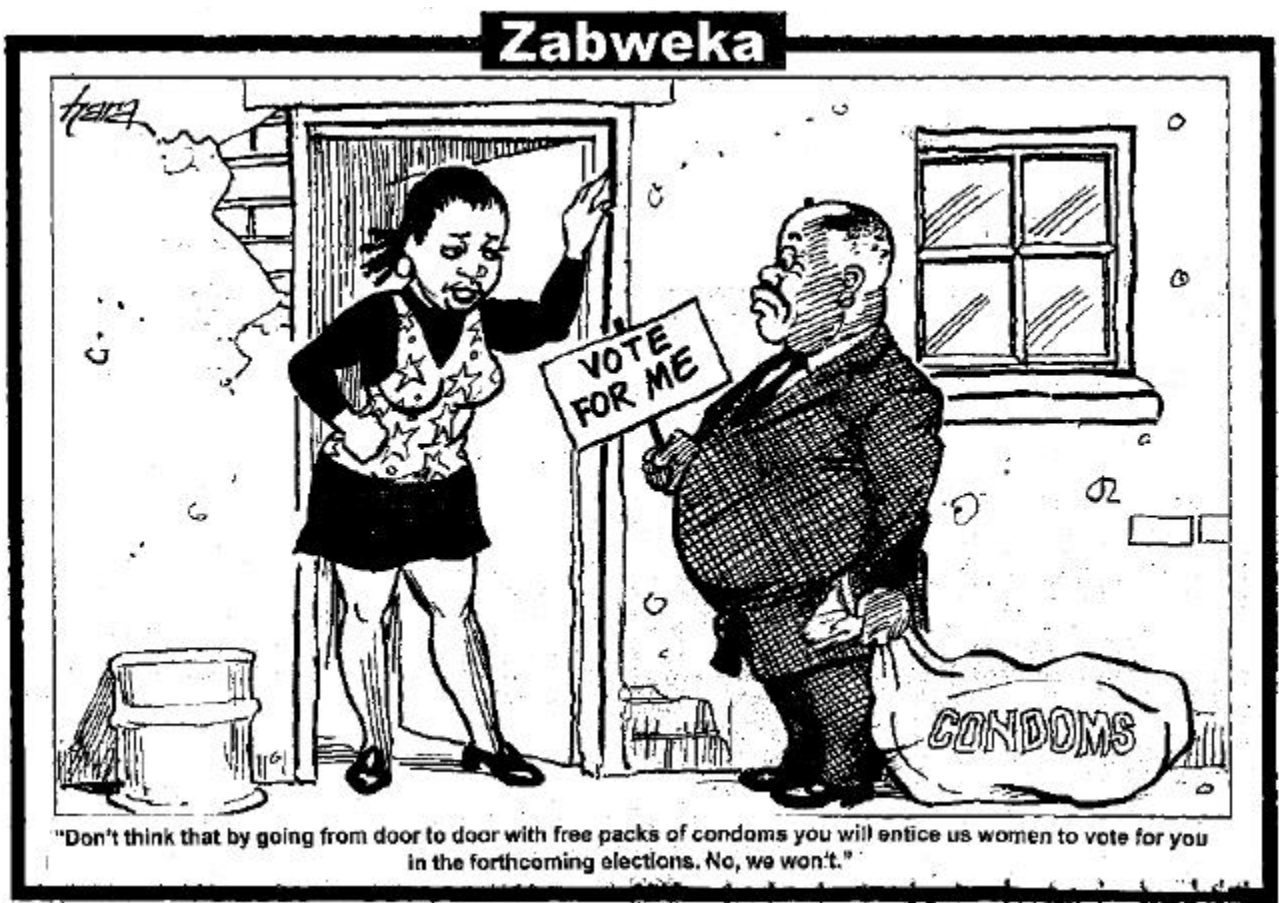

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

Inhoudsopgave

Inleiding	5
13 mei	6
14 mei	7
15 mei	9
16 mei	11
17 mei	13
18 mei	15
19 mei	16
20 mei	18
21 mei – verkiezingsdag	20
22 mei	22
27 mei	23
Epiloog.....	25
Malawi elections 2004: a setback for democracy.....	26
Meer weten over Malawi?	28
NiZA’s Mensenrechten- & Vredesopbouwprogramma	30

[bron: *Weekend Nation* (15/16 Mei 2004)]

Inleiding

Verkiezingen zijn een belangrijk moment in een democratische maatschappij. Op dat moment kun je je mening geven over het werk van de regering. Of de verkiezingen vrij en democratisch zijn verlopen, hangt niet alleen af van de verkiezingsdag zelf. Het gaat ook om de vraag of politici zonder gevaar hun eigen verkiezingscampagne kunnen voeren. Hebben alle partijen toegang tot de media, of alleen de regeringspartij? Wordt de verkiezingsstrijd met woorden of met de wapens gevoerd?

Bovendien zijn verkiezingen pas echt vrij als alle kiezers weten hoe ze moeten stemmen en als de partijen duidelijk zijn over hun beleid en toekomstplannen. Dat mensen weten dat hun stem anoniem is en dat ze niet mogen worden vervolgd voor hun politieke voorkeur.

Kortom, vrije verkiezingen betekenen meer dan de gang naar de stembus. De weg er naar toe is minstens zo belangrijk. Juist in die periode komt het er op aan of het recht op vrijheid van meningsuiting, een kostbaar en waardevol mensenrecht, wordt nageleefd.

In Afrika wordt dit recht meer dan eens geschonden. Onder moeilijke omstandigheden zetten onafhankelijke organisaties in zuidelijk Afrika zich in voor een eerlijk verloop van verkiezingsprocessen. Zij geven voorlichting via de media en op straat. Ook houden zij de registratie van kiesgerechtigden in de gaten en observeren zij tijdens de verkiezingsdag de gang van zaken. Het Mensenrechten- en Vredesopbouwprogramma van NiZA ondersteunt hen, zoals bijvoorbeeld in Malawi.

Ruim voor de presidentsverkiezingen in mei, luidden mensenrechtenorganisaties in Malawi de noodklok: de regeringspartij intimideerde de oppositiepartijen en belemmerden (soms met geweld) hun verkiezingscampagnes. Onafhankelijke kiezersvoorlichting had een lage prioriteit en de registratie van kiezers was gebrekkig. Kortom: als de aanloop naar de verkiezingen al oneerlijk verliepen, hoe zou het dan op de verkiezingsdag zelf gaan?

Wiep Bassie reisde namens NiZA naar Malawi en registreerde de kritiek van mensenrechtenorganisaties én zijn eigen observaties in een kort dagboek.

Aansluitend op Bassies dagboek blijkt mensenrechtenactivist Ollen Mwalubunju terug op de teleurstellende verkiezingen in zijn land.

13 mei

Aankomst Lilongwe Airport, mei 2004. Onder aan de vliegtuigtrap moet ik me door horden mensen wringen die bordjes omhoog houden met 'SADC observersmission', 'EISA observersmission', 'EU observersmission' en 'AU observersmission'. Alleen op mij staat niemand te wachten. Mijn mobiel doet het niet, net als mijn bankpas. Creditcards zijn hier nutteloze stukjes plastic. Welkom in Malawi.

Het grote aantal waarnemersmissies illustreert de internationale bezorgdheid over het verkiezingsproces in Malawi. De registratie van kiezers was al omgeven met onregelmatigheden en de laatste weken werd de retoriek van de regeringspartij steeds harder. In ieder geval leven de verkiezingen hier wel en wordt met name Zimbabwe aangehaald als een weg die men niet op wil. De kranten in Malawi hebben het over niets anders.

Als ik in de taxi naar het centrum zit, vertel ik de taxichauffeur waarom ik hier ben. Gierende remmen en we staan stil. Als ik net denk dat mijn laatste uur heeft geslagen, wordt me gezegd dat ik meer dan welkom ben in Malawi. De chauffeur vervolgt met een uitgebreide analyse van de politieke situatie in het land. Ik begrijp er maar de helft van, omdat alle twintig oppositiepartijen in zijn verhaal aan bod komen.

Als ik vervolgens naar de onderlinge verschillen van die partijen informeer, kijkt hij me vreemd aan: hij begrijpt de vraag niet, zegt de man. Als ik vervolgens uitleg dat ik geïnteresseerd ben in de inhoudelijke verschillen en politieke richtingen, klinkt er een daverend lachsalvo diep vanuit zijn niet onaanzienlijke buik. De verschillen zijn marginaal, legt hij uit. Het gaat om persoonlijke macht. De meeste oppositiepartijen worden geleid door voormalige regeringspartijbonzen die president willen worden. Daarom zijn de aanvallen op deze partijen gericht op de persoon en vaak onder de gordel.

***Ruim twintig
politieke
partijen zonder
inhoudelijke
verschillen. De
verkiezingen
draaien om de
persoonlijke
macht***

Nadat we als beste vrienden afscheid hebben genomen, kom ik erachter dat ik flink ben afgezet voor dit ritje naar het centrum. Enfin, de informatie was het zeker waard. Tijdens een bord met spaghetti nog een interessante discussie gevoerd met een paar vertegenwoordigers van de Wereldbank. Vol goede bedoelingen deze mensen, maar minstens zo vol van modellen en economische kaders. Ze hebben geen flauw idee van de betekenis van hun theorieën voor de gemiddelde inwoner van Malawi. Het gesprek herinnert me er overigens ook aan dat ik de volgende dag op zoek moet naar harde valuta.

14 mei

“Rigging Starts”. Zo kopt het dagblad *The Dispatch* vanochtend vet en over de volle breedte van de voorpagina. Het ministerie dat verantwoordelijk is voor de registratie van de kiezers heeft 7,5 miljoen stembiljetten laten drukken, terwijl er maar 5,5 miljoen kiezers zijn geregistreerd.

Het is een raadsel waar de twee miljoen extra stembiljetten zijn gebleven. Vanuit het zweterige kantoor van het weekblad *The Chronicle* becommentarieert de hoofdredacteur Robert Jamieson de gang van zaken.

Volgens hem worden de verkiezingen met de dag spannender. De oppositie partijen winnen elke dag meer terrein ten opzichte van de regeringspartij United Democratic Front (UDF). Na tien jaar virtuele eenpartijstaat is de bevolking de regering zat. In samenwerking met de kerken heeft de *The Chronicle* een voorspelling van de uitslag gemaakt. Die laat zien dat met name de Mgwirizano (‘Eenheid’) Coalitie, waarin de republikeinse partij met een aantal regionale partijen is vertegenwoordigd, snel terrein wint.

Op dit moment ligt hier in Lilongwe het hele registratieproces ter goedkeuring bij het hooggerechtshof. Het is dus nog niet eens zeker of de verkiezingen volgende week dinsdag wel kunnen worden gehouden!

Één week voor de verkiezingen: de exacte datum is nog steeds onzeker.

De talloze kranten in Malawi hebben het over niets anders en je ziet overal mensen op straat de bladen verslinden. Op dit moment zijn de kranten de enige vorm van objectieve nieuws, want de radio en televisie zijn in handen van de staat.

Tijd om met cola en samoosa's deze kranten eens door te spitten. *The Informer* opent groot met een schandaal in de katholieke kerk. Een aantal priesters heeft publiekelijk campagne gevoerd voor de regeringspartij. Deze UDF zal de moslims van de macht afhouden en dat is goed voor de christelijke gemeenschap van Malawi, aldus de priesters. Via alle kranten verklaren nu de bisschoppen dat kiezers zich niet door de uitlatingen van de priesters moeten laten leiden. De bisschoppen zijn echter zo vaag dat je in hun verklaringen ook het tegenovergestelde kan lezen.

In het bruisende kantoor van de mensenrechtenorganisatie Centre for Human Rights and Rehabilitation (CHRR) word ik verwelkomd door Martin Nkuna. Hij is de directeur, secretaris- generaal, onderzoekscoördinator en trainingscoördinator en ziet er navenant uit. De mensen op het kantoor zijn zich aan het voorbereiden op de laatste instructies aan de 280 lokale verkiezingswaarnemers die CHRR door het land stuurt.

Verkiezingen in Malawi

De organisatie had het liefst twee keer zoveel waarnemers willen uitsuren, omdat CHRR bij een eventuele overwinning van de oppositie nogal wat onregelmatigheden verwacht. Nkuna is echter een echte optimist en geeft het proces het voordeel van de twijfel. Aangezien de man duidelijk een inzinking nabij is, laat ik hem verder zijn werk doen. Ik spreek met hem af om na de verkiezingen nog eens alles de revue te laten passeren.

Tijd om op zoek te gaan naar vervoer voor mijn reis naar de hoofdstad Blantyre morgen. Het kan niet anders dan dat ik de goedkoopste huurauto van Lilongwe heb gevonden. Plakband houdt de essentiële onderdelen van dit voertuig op zijn plaats. Rammelend en schokkend ga ik op zoek naar mijn pension. Ik heb geen idee meer waar dat ook alweer was.

THIS ISSUE PAGE 2 PAGE 4 PAGE 6

RIGGING STARTS

MEC distributes 7.3 million ballots against 5.7 million registered voters

UDF, NDA followers fight in Lilongwe

By Arnold Mnelemba The civil society and opposition parties vehemently protested against the dispatching of the excess 2 million ballot new number of registered voter, however, the commission said they could not do that, because it will require them to district level. This did not convince the opposition and the civil society. The opposition parties and the civil society then

By Frazer Potani and Anthony Tracy Masamba The youth wings of the United Democratic Front (the Young Democrats) and the National

[bron: *The Dispatch* (13 mei 2004)]

15 mei

Het militaire apparaat hier in Malawi weet in ieder geval hoe ze moeten salueren. Na mezelf twee keer door wegblokkades te hebben gekocht, besluit ik bij de volgende maar mijn voorlopige accreditatie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken te gebruiken. Na presentatie van dit document gaat de rug kaarsrecht en een prachtig Brits saluut met de arm volgt.

De weg van Lilongwe naar Blantyre is ongeveer 340 kilometer lang en elk huis aan die weg heeft wel een vlag uithangen van een politieke partij. Rond Lilongwe zijn het nog de gele vlaggen van het UDF, maar langzamerhand duikt het blauw van Nationale Democratische Alliantie meer en meer op.

Ik stop halverwege bij de provinciale kantoren van deze twee politieke partijen. De gebouwen worden slechts gescheiden door een zandweg. Als ik vraag of ik de partijbons van het UDF kan spreken word ik verwezen naar de overkant van de weg. Daar blijkt hij zojuist de colavoorraad van de oppositiepartij te hebben geplunderd.

Ik vraag of ik hem samen met de partijleider van de oppositie kan spreken. "Geen probleem". Qua inhoud is er vrij weinig verschil. Het gaat niet goed met Malawi (economie, aids, voedselnood, enzovoort) maar hoe dat moet worden aangepakt, blijft vaag. Als het gaat om de kandidaat die het best het land kan leiden, is de verdeeldheid tussen beide heren veel groter. Termen als 'onbetrouwbaar', 'corrupt', 'crimineel' en 'fout onder het Banda-tijdperk' vallen bij hun beschrijving van de ander.

Gesprek met twee politieke partijleiders: eensgezindheid over Malawi's problemen, onduidelijkheid over de oplossingen. En veel moddergooien.

Het is nu wel duidelijk dat het verkiezingen worden die gaan om de persoon. Drie van de vijf presidentskandidaten zijn afkomstig van de regeringspartij UDF. Twee van deze kandidaten hebben minder dan een half jaar geleden deze partij verlaten om zelf een gooi te doen naar het hoogste ambt. Van de twee andere oppositiepartijen is de ene presidentskandidaat de voormalige partijleider van de andere partij. Zelfs hier in Malawi verspreekt men zich aan de lopende band en worden kandidaten en partijen door elkaar gehaald.

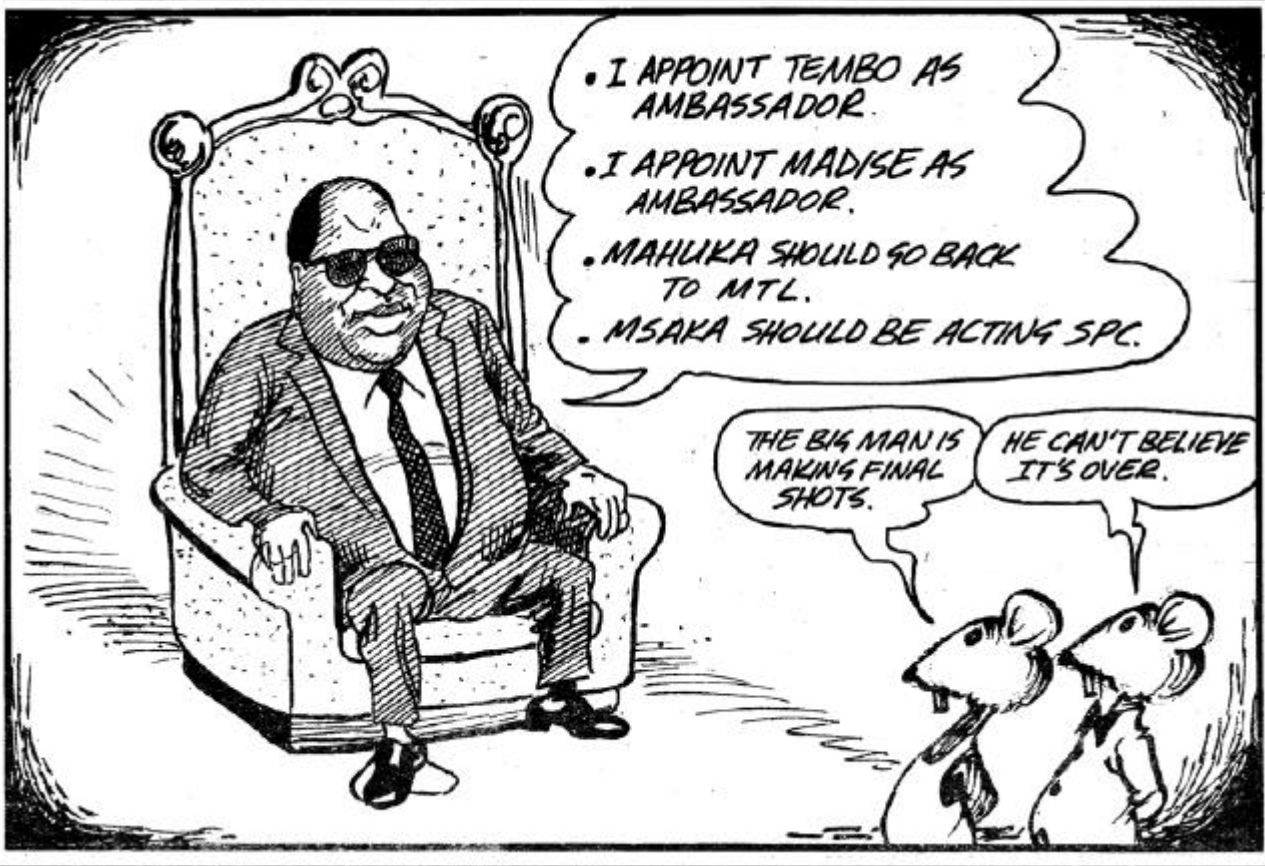
Blantyre is een pandemonium als ik er arriveer. De zittende president Muluzi is in dit gebied begonnen met een grootse campagne. Hij spreekt in drie dagen tijdens zeven rally's; de nood wordt met de dag hoger voor de regeringspartij. Zijn eerste toespraak heb ik net gemist, maar zijn aanhangers dansen en zingen met grote borden van de partij en blokkeren zodoende al het verkeer in het centrum van Blantyre.

Verkiezingen in Malawi

Een paar uur later: ik heb inmiddels mijn intrek genomen in een hotelschool. Samen met Steven Duwa, de directeur van PACENET en coördinator van alle lokale verkiezingswaarnemers sta ik in de tuin over een aantal kaarten van Malawi gebogen. Onze telefoons gaan tegelijkertijd af: het hoogerechtshof heeft de verkiezingen uitgesteld.

TOWN RAT AND COUNTRY RAT

by Orama & Vunde

[Bron: *The Nation* 21 mei 2004, ('The big man' is vertrekkend president Muluzi, red.)]

16 mei

Maatschappelijke organisaties en oppositiepartijen hebben een belangrijke overwinning behaald. De verkiezingen zijn uitgesteld, tot uiterlijk 25 mei.

Het oordeel van de rechtbank was keihard. De regeringspartij mag bovendien niet langer publieke middelen gebruiken bij het voeren van haar eigen campagne. Het UDF heeft helikopters en auto's van de staat ingezet voor haar campagne. Ook stond de staatsomroep en het gehele telefoonnetwerk van Malawi ter beschikking voor de verkiezingsboodschap van het UDF.

De registratie van de kiezers zal nogmaals worden bekeken en de twee miljoen extra gedrukte stembiljetten moeten op de dag van de verkiezingen in het gebouw van de rechtbank worden opgeslagen. Een behoorlijke tegenvaller voor de regeringspartij. Hoe langer het duurt voordat er verkiezingen zijn, hoe groter wordt de kans dat het UDF verliest. De weekendkranten geven voor het eerst oppositieleider Gwanda Chakuamba een voorsprong in de peilingen.

**Workshop
nieuwe
parlementsleden:
"democracy is
the right to do
things."**

[bron: Weekender Media News (15-21 Mei 2004)]

Toch zou je dat niet zeggen als je de presidentiële stoet voorbij hebt zien rijden. Hier kan de veiligheidsdienst van George Bush een puntje aan zuigen. Vijftien politiewagens, het halve leger, generaals en ministers in grote 4X4's. De president zelf in de grootste 4X4 ter wereld, gevolgd door ambulances, een brandweerauto, mannen met zonnebrillen, nog meer politie en ... twee auto's met caravan (inclusief gehaakte gordijntjes).

Deze ochtend heb ik mezelf uitgenodigd bij NICE (National Initiative for Civic Education). NICE is een overheidsorganisatie die in samenwerking met de Europese Unie en het Duitse GTZ een workshop over democratie en leiderschap geeft voor de nieuw te kiezen parlementsleden uit het district Blantyre (bijna een derde van alle parlementariërs).

Een goed idee om hier te gaan kijken. De workshop staat gepland om half acht. In afwachting van de *district commissioner*, die de inleiding zal verzorgen, maak ik een praatje met collega's van de EU en EISA, de verkiezingswaarnemingsmissie uit Zuid-Afrika. Tegen half tien beginnen we door onze gespreksstof heen te raken. Als dan toch nog de *district commissioner* arriveert, kan de workshop beginnen. De man, van wie niemand me kan vertellen waarvan hij *commissioner* is, stamelt enige woorden de zaal in en vertrekt weer.

De workshop zelf is buitengewoon boeiend en goed bezocht. De voorzitter begint vrij basaal met de vraag wat volgens de groep democratie inhoudt. Dit levert een wirwar van vaagheden op zoals "Democracy is the right to do things."

Als de groep zich vervolgens verdiept in de voor- en nadelen van democratie keert vooral de afstand tussen politici en burgers steeds terug. Ook de religieuze invloed op het democratisch handelen en gevoel van veel Malawiërs is duidelijk merkbaar: democratie wordt nogal eens gezien als een moreel- en moraalondermijnend verschijnsel. Het zou jongeren aanzetten tot ontucht en drankmisbruik.

'The freedom to dress' is een onderwerp dat de parlementariërs pas ècht op de banken krijgt. Morgen meer over de rol van godsdienst in de politiek.

17 mei

“God’s final message for the May 18 polls” kopt *The Nation* in een groot artikel op pagina twee. Het betreft hier geen reclame of persbericht, maar een artikel van de verslaggever religie. God wordt uitgebreid geciteerd en Hij heeft weinig op met de opvolger van president Muluzi.

Dit intrigeert mij zo, dat ik besluit om op zondag een kerkdienst te gaan bezoeken, mijn eerste sinds jaren. Het valt niet mee er een uit te kiezen. Ongeveer iedere religieuze gezindte is vertegenwoordigd in Blantyre. Vooral de Amerikaanse religieuze gemeenschappen zijn hier overal: baptisten, laatste-dagadventisten, jehova’s getuigen, Amerikaanse lutheranen enzovoort. Ik durf niet naar de Jehova Getuigeniskerk te gaan en besluit de katholieken te bezoeken. Het is een groots jubelfestijn met veel politieke inhoud. Het morele gedrag van de presidentskandidaten komt uitgebreid aan bod. De gemeente kan maar beter niet stemmen op gescheiden kandidaten, kandidaten die moslim zijn of getrouwd zijn met een buitenlandse vrouw. Er blijft niet veel te kiezen over.

Naar de kerk: “Stem niet op een gescheiden presidentskandidaat of moslim.”

6 RELIGION

God’s final message for the May 18 polls

WE ARE God’s servants and being His servants we don’t support any party or

“Instead of looking to Me you are looking to Muluzi. Who is Muluzi compared with Me?”

Pr
M
O Go
God
O Go
sias.
O Go
mitte
comm
O Go

[bron: *The Nation* (17 mei 2004)]

Verkiezingen in Malawi

Het is een groots jubelfestijn met veel politieke inhoud. Het morele gedrag van de presidentskandidaten komt uitgebreid aan bod. De gemeente kan maar beter niet stemmen op gescheiden kandidaten, kandidaten die moslim zijn of getrouwd zijn met een buitenlandse vrouw. Er blijft niet veel te kiezen over.

Als ik na afloop van de dienst met de priester sta te praten, vraag ik hem hiernaar. Hij zegt dat de kerk de verantwoordelijkheid heeft om haar gemeente te leiden en te onderwijzen in alle vormen van het leven, en daar hoort de politiek dus ook bij. Ik vraag of dit het officiële standpunt van de kerk is. Stomme vraag, aangezien ik er veel te laat achter kom dat ik met de bisschop sta te praten.

Kerken in Malawi hebben vanouds een sterke positie in de samenleving. Dr. Banda, de voormalige dictator, was streng religieus en leefde een strikt christelijke leer na. Tot in de jaren negentig mochten vrouwen bijvoorbeeld geen broek dragen. De invloed van het tijdperk-Banda is nog steeds merkbaar. Zelfs maatschappelijke organisaties roepen op om te stemmen op een godvrezende kandidaat.

Als ik vertrek, rijd ik meteen een verkeerscontrole in met als gevolg dat ik 2½ uur op het politiebureau zit om uit te leggen dat het vrij moeilijk tot onmogelijk is om een veiligheidsriem te dragen als mijn huurauto er geen heeft. Ik kom er met een waarschuwing vanaf.

Als de agenten horen dat ik een verkiezingswaarnemer ben, tonen zij mij de officiële voorschriften van de nationale kiescommissie Malawi Electoral Commission (MEC), en van de mensenrechtenorganisatie CHRR over hoe de politie zich dient te gedragen tijdens de verkiezingen. Flessen Fanta's worden aangerukt en ook de commissaris komt erbij zitten. Hij verklaart plechtig dat de politie de staat Malawi dient en niet de politiek. Een hemelsbreed verschil met de situatie in Zimbabwe.

Overigens weet hij me ook nog te vertellen dat de politie duidelijke instructies heeft gekregen om zich gereed te houden voor de verkiezingen op donderdag 20 mei.

18 mei

Aangekomen in Zomba loop ik toevallig het parlementslid voor het kiesdistrict Machinga tegen het lijf. Ik word prompt uitgenodigd voor een diner bij haar thuis. Zij is parlementslid voor de regeringspartij UDF, maar ze heeft geweigerd om zich voor de komende verkiezingen beschikbaar te stellen. Ze trekt zich geheel terug uit de politiek.

In eerste instantie is het parlementslid niet erg spraakzaam, maar naarmate de avond vordert en er steeds meer mensen bij komen zitten (variërend van Japanse aquacultuur-wetenschappers tot Filipijnse dokters en lokale politici), wil ze wel wat kwijt over haar beslissing om ermee te stoppen. Ze is de huidige politieke cultuur in Malawi zat. Vriendjespolitiek, corruptie en politiek wanbeleid schijnen aan de orde van de dag te zijn. Als ik haar vraag of de huidige oppositiepartijen een alternatief zijn, wordt ze nog cynischer. Wat haar verder zorgen baart, zijn de toenemende manipulatie en intimidatie van de bevolking, media en maatschappelijke organisaties. De huidige regering probeert op allerlei manieren aan de macht te blijven.

Als ik haar herhaaldelijk vraag of ik haar mag citeren, krijg ik iedere keer te horen dat het haar worst zal zijn (of in ieder geval iets in die richting).

Haar verhaal komt overeen met de laatste briefing van PACENET deze ochtend. Deze organisatie coördineert een netwerk van mensenrechtenorganisaties in Malawi. PACENET begint zich behoorlijk zorgen te maken over het verkiezingsproces, en nog meer over de uitkomst van de verkiezingen. De leden van PACENET rapporteren steeds meer onregelmatigheden. Intimidatie van deze organisaties komt vooral uit de hoek van regeringsfunctionarissen, politie en media. PACENET en haar leden zijn vooral bang voor geweld als de oppositiepartijen verliezen.

Dit is ook de reden waarom ik in Zomba ben neergestreken. Het Youth Net and Counselling Network (YONECO) is lid van PACENET en een van de organisaties die in dit gebied kiezersvoorlichting geven. De president zelf heeft YONECO in de media aangevallen door ze als oppositiepartij te bestempelen. Ook heeft hij de lokale leiders gewaarschuwd om niet in zee te gaan met YONECO. Deze regio ligt namelijk naast het gebied waar de president zelf vandaan komt, en waar hij steeds meer moeite heeft om zich te handhaven.

Directeur Mac Bain van YONECO heeft een brandbrief gestuurd naar de nationale kiescommissie, de Europese Unie en iedereen die hij verder kon bedenken. Als ik hem aan de telefoon krijg, ben ik de eerste verkiezingswaarnemer die contact met hem opneemt. Ik spreek af hem de volgende dag tijdens het ontbijt te interviewen.

***Intimidaties
mensenrechten-
organisaties nemen
toe. Angst voor
geweld eveneens.***

19 mei

De chaos neemt toe. In de twee dagen dat de verkiezingen zijn uitgesteld heeft de kiescommissie (MEC) snel een nieuwe verkiezingslijst samengesteld. Dit betekent dat er nu drie kieslijsten door elkaar circuleren; twee digitale en één handgeschreven.

De kiescommissie, die verantwoordelijk is voor de organisatie en het toezicht op de verkiezingen, heeft in de laatste lijst enorme fouten gemaakt. Nu de onafhankelijke media weten waar ze moeten zoeken naar onregelmatigheden, hebben ze binnen acht uur na publicatie van de laatste kieslijst al talloze grove fouten ontdekt, die vreemd genoeg allemaal ten goede komen aan de regeringspartij. Oppositiepartijen kondigen nu al aan dat de verkiezingen onmogelijk eerlijk en vrij te noemen zijn: zij stappen naar de rechter. Daarnaast is de informatievoorziening van de kiescommissie erbarmelijk. De bevolking op het platteland wist nauwelijks dat de verkiezingen waren uitgesteld. Wanneer ze dan wel zijn, is voor veel mensen nog steeds onduidelijk. De nationale vrije dag op dinsdag is ook twee dagen uitgesteld, zodat vandaag bijna niemand werkt.

Verwarring stijgt door drie verschillende kieslijsten. Reactie EU: "Ach, het valt wel mee."

Gelukkig is het bij YONECO een drukte van belang. Directeur Mac Bain Mkandawire - ik mag Mac zeggen - laat me de reactie zien op YONECO's officiële klacht (zie dagboek 18 mei, red.). Een brief van precies drie regels waarin ik zeker tien spelfouten ontdek en waar niks in staat. Mac is laaiend over de aanval op zijn organisatie, vooral omdat de president zich tot de lokale *chiefs* richtte. In de tien jaar dat president Muluzi aan de macht is, heeft hij hun positie drastisch aangepakt. Was het traditioneel leiderschap altijd een geboorterecht, nu heeft de staat het recht om *chiefs* aan te wijzen en dat heeft de president niet nagelaten. Het overgrote deel van de traditionele leiders ligt nu aan de leiband van de regeringspartij.

Volgens de campagneleider van de Malawi Congress Party (MCP) van Zomba is het bijna onmogelijk voor zijn partij om campagne te voeren op het platteland. Er zijn meerdere incidenten geweest waarbij oppositieleiden en onafhankelijke verkiezingsvoorlichters het vege lijf hebben moeten redden.

Vreemd genoeg ben ik de eerste die hier navraag naar komt doen. Ik besluit de EU-waarnemers hierover eens aan de tand te voelen. Ik heb ze snel gevonden als ik naar het duurste hotel van Zomba rijd. De heren zijn duidelijk niet in hun nopjes als ik ze van hun middag Gin-tonic afhoud: "Ach, het valt wel mee", "Wat verwacht je hier anders?" en "We bellen wel."

Met een gevoel dat dit bezoek redelijk nutteloos was, ga ik op zoek naar een vaste telefoonlijn voor een interview met de Wereldomroep. Nagekomen bericht: YONECO-directeur Mac Bain Mkandawire is sinds vandaag afgevoerd van de nieuwe kiezerslijst en kan dus niet stemmen.

MAY 13, 2004

MALAWI ELECTORAL COMMISSION

NDONDOMEKO YAKAVOTERO PA VISANKHA VYA PULEZIDENTI NA BIMILILI BA MPHARA YA MALANGO PA 18th MAY, 2004.

1. Kupokeleka na zifumba za banthu mwa batangwira pa malo ghakuvotera (uhai)
2. Kunonola aatifikadi yinu zikuponyera voti iwe katikiti pa thobulu la wamala
3. Kankiki wazemuchema zina la munthu uyo wazamuponyera voti mwa kutolanga magu
4. Kufika mu hoi mume wabwamba kutwira ku chigume chatu mwayo pa thobulu la katikiti wachitiri
5. Kankiki wachitiri wemuponyera chipapala chatuwira mwembiti waphara Yamalango
6. Kuchonga zina la mwembiti waphara Yamalango pa chipapala mwaschitiri mutangwira, hakupapala pepala la voti lo mwaschongapo
7. Kuponyera voti yinu mu bokosi lo batambazo kuti wakankiki waphara Yamalango
8. Kankiki mwaschitiri wemubwira mu hoi mume wabwamba kutwira ku chigume chatuwira
9. Kankiki mwaschitiri wemuponyera chipapala chatuwira Pulezidenti
10. Kuchonga zina la Pulezidenti uyo mukumbumba mwachitiri mwaschitiri nakapapala pepala la voti lo mwaschongapo
11. Kuponyera voti yinu ya Pulezidenti mu bokosi lo batambazo Pulezidenti
12. Wakuponyera voti wemubwira pa malo ghakuvotera

Awo bakutondeka kuvota pabekha bavwirike mwauneneko na munthu uyo lwo bene bakumukhumba ndipo munthu uyo wabe kuti zina lakhe lilimo mukaundula wa voti kweniso miala wapamalo ghakuvotera nayo ngwakuzomerezeka kubovwira banthu bantheura

Civic and Voter Education Department
 Malawi Electoral Commission
 P/Bag 113, BLANTYRE. Tel.: 01 621 585, 01 624 769
 Fax: 01 622 149, 01 623 960.

[Kiezersvoorlichting, bron: *Your Market* (13 Mei 2004)]

20 mei

Het is een rustige dag vandaag in Malawi. Er mag 48 uur voor de verkiezingen geen campagne gevoerd worden en iedereen houdt zich hier aan. Ik gebruik deze dag van om richting Lilongwe te reizen.

Eerst heb ik nog twee afspraken met radiostations in Zomba. Het eerste is een *community* radiostation dat de laatste tijd veel aandacht heeft besteed aan politiek. Volgens de manager van het station Florence voelt het station zich hiertoe verplicht omdat de staatsradio alleen positieve berichten over de regeringspartij UDF de ether in slingert. Ze laten hier alle partijen aan het woord en hebben eens per week een politiek discussieprogramma. Florence vertelt dat in het begin van de campagnetijd politici van het UDF binnen kwamen wandelen en zendtijd opeisten. Ze zagen de radio als een verlengstuk van hun eigen politieke campagne.

Het tweede gesprek is met Radio Islam. In tegenstelling tot het vorige station beschikt deze zender over een enorm gebouw vol met de modernste spullen.

Radio Islam wordt ondersteund vanuit de Verenigde Arabische Emiraten.

Radio Islam heeft in de laatste drie maanden totaal geen aandacht besteed aan politiek. Shabash, de directeur van Radio Islam is hier heel resoluut in. Volgens

hem hoort politiek niet thuis bij een religieuze zender. Bovendien voorkomt dit een hoop problemen zoals bij de katholieke kerk, die nu beschuldigd wordt van politieke voorkeur. [zie 14 mei, red.] De bevolking is wijs genoeg om een eigen keus te maken, daar heeft men de islam niet voor nodig. Met deze klare taal verlaat ik Zomba en ga ik op weg naar Salima.

Bevolking hoopt op economische verbetering na verkiezingen.

Onderweg zie ik pas hoe arm dit prachtige land is. Vanouds is Malawi een agrarische samenleving.

Daarnaast wordt er nog wat geld verdiend met visserij. Als mensen voor het overgrote deel afhankelijk zijn van deze basismiddelen, hoe is het dan mogelijk dat Malawi in 2004 veel armer is dan in 2000?

Wijdverspreide corruptie met medeweten van de regering, een snel oplopende inflatie en een hopeloze infrastructuur zijn hier debet aan. Ik hoor dan ook vaak dat mensen terug verlangen naar de tijd van de dictator Dr. Banda.

Iedereen maakt zich op voor de verkiezingen. Er is duidelijk een gevoel dat er een verandering kan worden ingezet. Of ik nu spreek met mensen uit de stad en of uit de rurale gebieden, bijna iedereen heeft een uitgesproken mening over een van de presidentiële kandidaten.

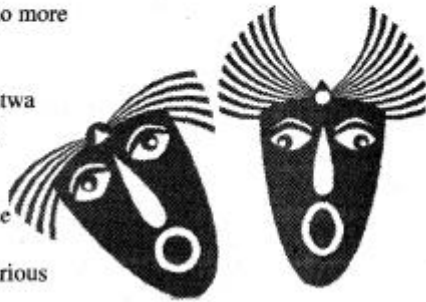
Maar als ik in de stad Salima een bijeenkomst voor waarnemers bezoek, verdwijnt mijn optimistische gevoel. De leider van de delegatie uit zuidelijk Afrika is niemand minder dan Emmerson Manangagwa, de parlamentsvoorzitter van Zimbabwe en een van de grote schurken van dat land. Het is een grof schandaal dat de buurlanden van Malawi deze man afvaardigen om de verkiezingen in het land namens hen waar te nemen.

When the election day comes

BY WILLIE MATABWA

When the election day comes
I will wake up early in the morning
Rush to the polling station
To tick the right candidate
And see him break through
Presiding over our motherland, Malawi
The warm heart of Africa

When the great day comes
The day of his victory
When there shall be no more
mourning
No weeping
I will climb over Sapidwa
To sound my trumpet
Raising my voice
higher
Singing songs of praise
Praising the maker
For making him victorious

[bron: *Weekender Malawi News* (15-21 Mei 2004)]

21 mei – verkiezingsdag

Verwacht niet dat ik nu kan vertellen of de verkiezingen eerlijk en vrij waren. Dit zijn slechts aantekeningen van één waarnemer bij een aantal stembureaus.

Na 18 stembureaus ben ik onder de indruk. Het stemproces gaat bij al deze stembureaus volgens de regels. Als ik om half zes 's ochtends bij het eerste bureau in Salima aankom, staat er al een rij van zeker een paar honderd mensen te wachten. En stemmen is hier een plechtige gebeurtenis. Bijna iedereen heeft zich er netjes voor aangekleed. Nog nooit zoveel jaren-vijftigkostuums bij elkaar gezien.

Bij elk stembureau zijn er naast de staatsambtenaren zeker acht lokale *monitors* van politieke partijen en maatschappelijke organisaties aanwezig, die de hele dag bij hetzelfde bureau blijven.

Ik ben benieuwd of het ook zo vlekkeloos gaat buiten de stad. Als ik een uur later bij een piepklein dorpje stop, word ik door het dorps hoofd verwelkomd als een verloren zoon. Ik moet in het officiële dorpsboek schrijven en ik krijg een uitgebreide rondleiding bij het stembureau.

Deze meneer heeft echter wel enige kanttekeningen te maken. De meeste kiezers, en vooral de ouderen, hebben geen flauw idee hoe ze moeten stemmen. Volgens hem hebben ze nauwelijks kiezersvoorlichting gehad, en hebben ouderen moeite om de foto's van de presidentiële kandidaten te verbinden met hun naam. Bijna niemand kan hier immers lezen of schrijven.

Hoewel het volgens de officiële richtlijnen niet mag, worden deze kiezers in het hele traject, dus ook bij het stemmen zelf, begeleid. Tijdens mijn aanwezigheid wel altijd met een lokale waarnemer erbij. "It gives me a really bad headache" zegt de *chief officer*, en hij heeft nog zeven uur te gaan.

Een probleem in de grotere plaatsen en in Lilongwe is dat de stembussen veel te klein zijn. Ieder stembureau heeft er maar één, maar de opkomst is zo groot dat in een township in Lilongwe de doorzichtige bakken om twee uur al bol staan en de medewerkers van het stembureau er met grote linialen in staan te stampen om ruimte te maken.

De kiezersregistratie wordt redelijk goed opgevangen. Bij alle stembureaus die ik vandaag heb bezocht, werden drie verschillende lijsten gebruikt. Staat de kiezer niet op lijst twee, maar wel op lijst drie, dan mag hij of zij gewoon stemmen.

De extra twee miljoen stembiljetten die zijn gedrukt, zijn een groter probleem. De rechter heeft bevolen dat de biljetten vandaag in de rechtbank in bewaring worden gehouden. Maar tot nu toe zijn ze daar niet te vinden. Men is hier terecht erg bezorgd over.

**Verkiezingsdag:
waar zijn de twee
miljoen extra
gedrukte
stembiljetten
gebleven?**

Hoewel ik vandaag zo weinig mogelijk over politiek praat, beginnen veel mensen zelf over wat ze hebben gestemd en waarom. Ik krijg het idee dat als het UDF op zaterdag als winnaar uit de stembus komt, het serieus is mis gegaan bij het tellen van de stemmen.

De staatsradio begint nu al bulletins uit te zenden met de aankondiging dat iedere vorm van afwijzing van de uitslag op 'gepaste wijze' de kop zal worden ingedrukt.

Iedereen wacht vol spanning op de uitkomst die morgen wordt verwacht.

DAILY TIMES, Friday, May 21, 2004

Irregularities haunt voters

BY AUBREY CHIKUNGWA,
In Blantyre

RANDOM visits to several polling centres around the City of Blantyre revealed that the irregularities that dogged the registration period resurrected yesterday to haunt voters on transfer. They were not allowed to vote.

Daily Times toured centres of Catholic Institute (CI), Naocha, Misesa, Chigumula Market, Chitsime and

being denied to vote.

"I came here at six in the morning. I've been told to wait because names of people on transfer are not available.

"They told me they have called the Electoral Commission for the list but this is almost lunch hour and nothing has materialised," said a woman at Chigumula Market.

Presiding officer at the centre, Patrick Kaipa, said he could not allow the people in question to vote because their names were in the Transfer

roll," said Kaipa while one of his assistants reasoned with the person to keep calm.

Sangwani Hara at Misesa said it was unfair he could not vote.

"These people should phone the Malawi Electoral Commission now to rectify the problem. I was in Nkhata Bay in 1999. They told me everything would be fine during the registration period when I came for verification.

"I have my certificate with me right here but they are refusing to let me vote. We are

were on transfer but had lost their certificates.

"Everything is fine but there is a problem with people on transfer who lost their certificates.

"During the registration period we recorded the name of these people in notebook and forwarded them to make for verification but we have not had any response up to now," Nsema said.

The registration period was characterised by lack of registers, registration form duplicates, polythene envelopes and data amendment forms.

[bron: Daily News (21 mei 2004)]

22 mei

Vandaag is niemand op straat geïnteresseerd in het verkopen van automatten, hangsloten of lelijke curiosa. Iedereen zit aan de radio gekluisterd: langzaam komen de uitslagen van de verkiezingen binnen.

Aangezien de uitslagen van alle 193 districten apart en door elkaar binnenkomen, is het moeilijk om een goed beeld te krijgen van een trend of zelfs maar een gedeeltelijke prognose te maken. Spannend is het in ieder geval wel. In sommige districten heeft de regeringspartij flink klopp gekregen maar op andere plaatsen winnen ze weer formidabel.

Duidelijk wordt dat er ook etnisch en regionaal is gestemd. Waar in Lilongwe John Tembo met een overgrote meerderheid van 80% wint, krijgt hij in de zuidelijke districten hooguit een paar procent van de stemmen. Aanvankelijk lijkt hij nog op een overwinning af te stevenen. Om twee uur vanmiddag is daar weinig meer van over.

Spanning over de uitslag stijgt.

De verkiezingsdag zelf is in het hele land rustig verlopen. Hier en daar had een verkiezingsfunctionaris met de sleutels van het stembureau zich verslapen. Daarnaast waren er enkele gewelddadigheden, gericht tegen stembureau medewerkers en agenten die dachten een helpende hand te bieden bij het stemmen. In Lilongwe echter blijkt er meer aan de hand te zijn. Een aantal lokale waarnemers heeft leden van de nationale verkiezingscommissie MEC en de veiligheidsdienst aangehouden: zij hadden drie stembussen vol met stemmen op de regeringspartij in hun bezit.

Als waarnemer wil ik hier meer over weten en ik bel de EU-delegatie in Lilongwe om te vragen of ik mee mag naar het MEC voor uitleg. Hoewel ze op de hoogte is van dit incident, zijn de EU-waarnemers niet van plan de kiescommissie te bezoeken. Dan maar alleen op pad, maar op het kantoor van het MEC is het verdacht stil.

Het tellen van de stemmen verloopt verder als de verkiezingsdag zelf; op een ordentelijke manier. Naast de af en toe binnenlopende internationale waarnemers zijn er continu lokale waarnemers bij het proces. Het is bijna slaapverwekkend.

De radio spuugt om negen uur 's avonds nog steeds uitslagen uit en zelfs de presentatoren raken in de war door slechte verbindingen en zichzelf herhalende correspondenten. Het tellen gaat zo langzaam dat men pas zaterdagmiddag een uitslag verwacht.

Wel wordt duidelijk dat de race zal gaan tussen de kandidaat van de regeringspartij, Dr. Bingu wa Mutharika, en Gwanda Chakuamba van de Mgwirizano Coalitie.

27 mei

Afgelopen weekend zijn in Malawi de verkiezingsuitslagen bekend geworden. De kandidaat voor de regeringspartij is uitgeroepen als winnaar en is enige uren later ingezworen als president van Malawi. Hevige rellen en minstens vier doden waren het gevolg: aanhangers van de oppositiepartij waren het niet eens met de uitslag.

Hadden deze aanhangers een reden om gefrustreerd te zijn? En is Malawi na Zimbabwe het volgende land in zuidelijk Afrika dat democratische verkiezingen gebruikt om politici aan de macht te houden die de bevolking niet vertegenwoordigen?

Die schijn heeft het wel. Terwijl de verkiezingsdag zelf volgens het boekje is verlopen, zijn er voor en na de verkiezingen ernstige fouten ontdekt. Zowel door oppositionele partijen als door waarnemers van de Europese Unie. Er zijn twee miljoen stembiljetten teveel gedrukt, kiezersvoorlichting is tegengewerkt en de staatsradio en -televisie waren alleen toegankelijk voor de campagne van de zittende regeringspartij.

***Eerlijke verkiezingen?
De EU spreekt slechts
van ‘tekortkomingen’
en hult zich in
diplomatieke taal.***

Malawi is een jonge Afrikaanse democratie. Het land leed tot 1966 onder de Britse koloniale overheersing en daarna bijna veertig jaar onder de alleenheerschappij van president Banda.

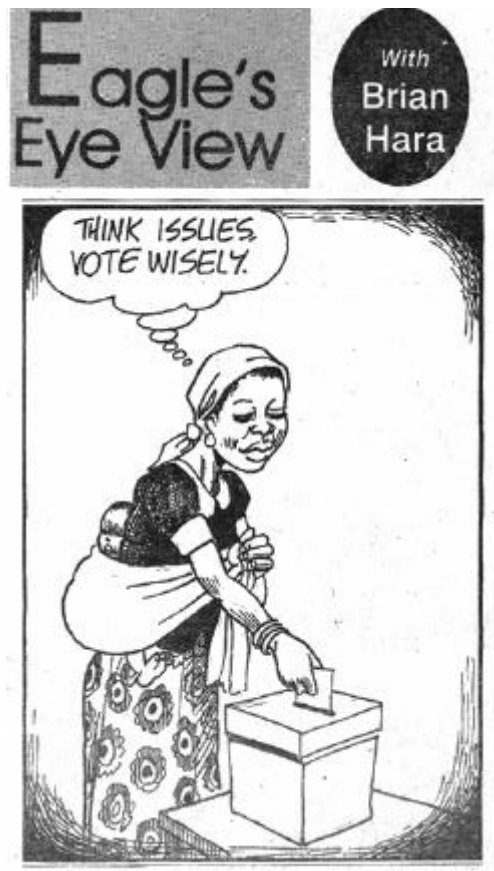
Na de democratische verkiezingen in 1994 wordt het land nu al tien jaar geteisterd door een corrupte regering. Toch waren veel mensen ervan overtuigd dat zij een verandering konden doorgevoerd via de stembus. De jongste verkiezingen waren dan ook cruciaal voor Malawi.

Verkiezingswaarnemers van de Europese Unie, de Britse Gemeenbest, de Afrikaanse Unie en het zuidelijk Afrikaanse samenwerkingsverband SADC (Southern African Development Community) waren daarom allemaal vertegenwoordigd om dit proces te volgen.

Veel van deze waarnemersmissies beperkten zich in hun oordeel tot de gang van zaken op de verkiezingsdag zelf. Verkiezingen echter zijn meer dan de dag waarop mensen gaan stemmen, het is een langdurig proces van maanden. Het Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika is daarom van mening dat de verkiezingen in Malawi niet eerlijk zijn verlopen.

De Europese Unie spreekt echter over ‘tekortkomingen in het verkiezingsproces’. Deze diplomatieke taal dekt de lading niet. De bevolking van Malawi heeft recht op een duidelijk antwoord van deze waarnemersmissie, die met tachtig waarnemers een duidelijke conclusie zou moeten trekken. De EU moet zich niet verschuilen achter wollige taal om de nieuwe regering niet tegen de haren in te strijken.

[bron: *The Nation* (18 mei 2004)]

Epiloog

Het is nu september en de verkiezingen in Malawi liggen vier maanden achter ons en het land is weer in de vergetelheid geraakt. Niet alleen in het westen, maar zelfs in zuidelijk Afrika komt Malawi niet verder meer dan de binnenpagina's van de grootste kranten van Zuid-Afrika.

Toch is er nog al wat veranderd in het politieke spectrum van het land. Direct na de bekendmaking van de overwinning door de regeringspartij braken flinke rellen uit in diverse steden. De bevolking was gefrustreerd over de gang van zaken rondom de verkiezingen en voelde zich niet serieus genomen.

Nadat de rookwolken van de onlusten na enkele dagen waren opgetrokken, bleef de verontwaardiging achter. De nationale verkiezingscommissie kreeg de hardste klappen. Bijna alle rapporten van de verschillende waarnemersmissies, hadden geen goed woord over voor de werkwijze van de commissie. Zouden de verkiezingen nu worden gehouden, dan was zelfs de positieve beoordeling van de SADC-waarnemers verdwenen. Onlangs namelijk besloten de landen tijdens de SADC-top in Mauritius in augustus, vrij onverwacht tot nieuwe verkiezingsstandaarden voor alle lidstaten. En Malawi zou onherroepelijk gezakt zijn.

Door alle nationale en internationale kritiek was de regering dan ook gedwongen om een onderzoek over de verkiezingscommissie in te stellen. Jammer genoeg is dit geen justitieel maar een parlementaire onderzoek. Bovendien zitten in de commissie slechts twee oppositieleiden.

Maar de woede van de bevolking was niet alleen gericht op de verkiezingscommissie en de winnende partij, het UDF. Ook de oppositie stelde teleur: enige weken na de uitslag verliet de presidentskandidaat van de belangrijkste oppositiepartij (de Mgwirizano Eenheidscoalitie) zijn partij en meldde zich bij het UDF. Algauw werd hij minister van Defensie. Deze "windvaanpolitiek" is weliswaar een bekend fenomeen in Malawi, maar de verontwaardiging is er niet minder om.

Inmiddels is een groot aantal maatschappelijke organisaties verwickeld in een achterhoedegevecht met de legitimiteit van de verkiezingen als inzet. Er lopen diverse rechtszaken en de opiniepagina's van de dagbladen kunnen de ingezonden brieven nauwelijks aan.

Teleurstelling en verontwaardiging heerst. Maar toch is de vechtlust om tot een echt democratisch Malawi te komen niet verloren. Bovendien bieden de nieuwe verkiezingsstandaarden die voor toekomstige verkiezingen in zuidelijk Afrika zullen gelden, hoop op eerlijkere verkiezingsprocessen. Niet alleen voor Malawi maar voor hele regio, waar in de komende twee jaar bijna overal verkiezingen zijn gepland.

Malawi elections 2004: a setback for democracy

By Ollen Mwalubunju Executive Director Centre for Human Rights and Rehabilitation (CHRR)

In May 2004, Malawi conducted its third multi-party elections since the return of plural democracy. From 1964, when the country gained its independence from Britain after nearly 80 years of colonial rule, until 1993, Malawi had been a one-party state. In June 1993 a national referendum resulted in a transition to multi-party democracy.

In terms of management, the 2004 general elections were the poorest in comparison with those of 1994 and 1999. One may even say that the elections of 2004 were the worst managed of similar elections held in southern Africa in recent times. The electoral process lacked transparency in most stages, and even more so in regard to the way that the official announcement of the results was done.

Domestic, regional and international observers have made varied commentaries on the results and process of the elections. In general, all of them have raised concerns about the conduct and implementation of the elections. The following three problems seem to stand out as being most pertinent.

Firstly, the Malawi voters faced a great number of challenges, such as the imposition upon constituencies by most political parties of candidates for parliamentary elections and the tempering by parties with the management and results. The latter included deliberate annulment of results and of primaries for the selection of party candidates for the elections. Also, women were excluded from standing as candidates in a number of parties and in most registration centres, the voters' roll was unavailable for inspection. Furthermore, there were a great number of election-related court cases, some of which raised doubts as to whether elections would actually take place. In addition, the Election Day was postponed from 18th to 20th May. On top of this all, there was brazen bias of the ruling party and two other parties with which it had formed a coalition, especially during the campaign period. This was clearly displayed by the state-controlled public media: in their news coverage, the opposition parties and independent candidates were almost completely excluded. Coupled with this was the complete monopoly of the ruling party and its partners over access to public resources. There was widespread and overt distribution of money to induce voters by many political parties whilst the ruling party engaged in gross abuse of state resources, including the use of government vehicles and human resources.

The second observation relates to challenges pertaining to the Malawi Electoral Commission (MEC). These included a lack of adequate and predictable release of funds for the electoral process and the inability of the Commission to adhere to the timetable for the elections. The Commission struggled with staffing problems and it failed to exercise fully its authority under the Constitution. Also, the MEC was unable to enforce the Malawi Electoral Law, particularly the Codes of Conduct for candidates. Furthermore the Commission failed to check abuses of the public media and other state resources and was reluctant to address complaints of

opposition political parties. Of significance also was the poor relationship between the MEC and electoral stakeholders, particularly some civil society organisations and opposition political parties. There was wide mistrust in the Commission's ability to act independently, competently and in a credible manner. The general consensus among observers was that the Malawi Electoral Commission failed to exercise its authority fully and it failed to carry out fully its responsibility by not enforcing impartially and completely the Presidential and Parliamentary Elections Act. All this has greatly hampered the MEC's assignment to deliver free and fair elections with a universally accepted and credible outcome.

Thirdly, it has become clear that civil society organisations (CSOs) played a significant role in monitoring the electoral process and in providing, notwithstanding some of the constraints encountered, sound voter education. However, it has to be noted that while much of the voter education provided by CSOs was of good quality, the coverage, in terms of duration and numbers, was not sufficient. Especially women, the illiterate and other vulnerable groups would have needed more attention. Efforts were made to contribute to the electoral process and NiZA provided support to several of its partners in Malawi. For instance these organisations received support to facilitate the production of civic education materials and radio programmes. Other organisations received support in election monitoring. In addition, NiZA lobbied successfully at the European Union and the Dutch government for the provision of funding and for sending election observers to monitor the Malawi elections.

The past ten years of multi-party dispensation in Malawi, and the 2004 general elections, in particular, have clearly shown that the consolidation and sustainability of democracy will depend to a great extent on the presence of a strong civil society and an informed and engaged citizenry. In view of this, there is need to ensure the continuation and strengthening of co-operation such as that between NiZA and its partners in Malawi. We at the Centre for Human Rights and Rehabilitation believe strongly that such co-operation would greatly and more practically contribute to long-term and sustainable promotion, protection and consolidation of good governance in Malawi.

Meer weten over Malawi?

Nieuws

allAfrica.com – <http://allafrica.com/malawi/>
nieuws over Malawi uit (inter)nationale bronnen

Malawi Update – <http://www.malawi-update.org>
nieuwbrief van het Scottish Malawi Network (Edinburgh)

UN IRIN – <http://www.irinnews.org/>
dagelijks nieuws van UN Office for the Coordination of Human Affairs, met aparte selectie Malawi

The Nation – <http://www.nationmalawi.com/>
landelijk dagblad (Blantyre)

Capital Radio Malawi - <http://www.capitalradiomalawi.com>

Commercieel radiostation (Blantyre)

Profiel Malawi – http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/africa/country_profiles/1068913.stm
BBC (Londen)

Overige links

Regering van Malawi – <http://www.malawi.gov.mw>
officiële site (langzaam)

Grondwet van Malawi – <http://www.sdn.org.mw/constitut/intro.html>

Sustainable Development Network Programme (Blantyre)

SARPN: Malawi – <http://www.sarpn.org.za/CountryPovertyPapers/cppMalawi.php>
Southern African Regional Poverty Network (Pretoria)

EISA: Malawi – <http://www.eisa.org.za/WEP/malawi.htm>
Electoral Institute of Southern Africa (Johannesburg)

Meer links op de website van NiZA: www.niza.nl/search

Belangrijkste partijen in de verkiezingsstrijd

United Democratic Front (UDF) o.l.v. Bingu wa Mutharike

Mgwirizano Coalition o.l.v. Gwanda Chakuamba¹

Malawi Congress Party (MCP) o.l.v. John Tembo

National Democratic Alliance (NDA) o.l.v. Brown Mpinganjira

Dienstverlening Bidoc

NiZA's Bidoc (Bibliotheek, Informatie- en Documentatiecentrum) heeft een uitgebreide collectie boeken, tijdschriften, artikelen, foto's, video's en documentatiemateriaal over zuidelijk Afrika. Journalisten, scholieren, studenten, docenten, onderzoekers en reizigers zijn van harte welkom. De medewerkers van Bidoc zijn ook per telefoon of e-mail bereikbaar voor vragen. Op verzoek sturen zij informatie zoals bronnenlijsten van de bibliotheek toe.

Bidoc is geopend van maandag tot vrijdag (10.00 – 17.00 uur). Bel of e-mail voor een afspraak (020 5206210, bidoc@niza.nl). Lidmaatschap is niet vereist.

---

¹ Korte tijd na de verkiezingen is Gwanda Chakuamba van de Mgwirizano Coalition overgestapt naar de winnende partij UDF.

NiZA's Mensenrechten- & Vredesopbouwprogramma

Het bestrijden van mensenrechtenschendingen in Afrika is van groot belang. Minstens zo belangrijk is het bevorderen van de naleving van mensenrechten. Veel mensen in zuidelijk Afrika hebben geen toegang tot internationaal gewaarborgde rechten: goede wetgeving en rechtshulp ontbreken en de juridische kennis en bewustzijn van de bevolking is laag.

Daarom ondersteunt NiZA's Mensenrechten- en Vredesopbouwprogramma 24 lokale organisaties in Angola, Malawi, Mozambique, Zambia, Zimbabwe en Zuid-Afrika. Zij zetten zich op uiteenlopende wijze in om respect voor de rechten van de mens te verwezenlijken. Deze organisaties zijn vaak klein, maar stevig geworteld in de lokale gemeenschap en maken meestal deel uit van een netwerk met andere onafhankelijke organisaties. Met behulp van lobby en *advocacy* bepleiten zij hun zaak.

Het programma richt zich op vier thema's:

1. **Voorlichting** ('Ken je rechten'). Om de weg te vinden in het rechtssysteem, zul je moeten weten wat je rechten zijn. In zuidelijk Afrika geven meerdere onafhankelijke organisaties voorlichting aan de plattelandsbevolking.
2. **Rechtsbijstand** ('Haal je recht'). Als je weet waarop je recht hebt, hoe krijg je dat dan voor elkaar? Hier schieten Afrikaanse *paralegals* te hulp; kleinschalige clubs die rechtsbijstand verlenen, uiteenlopend van arbeidsrecht tot eigendomsrecht.
3. **Strijd voor mensenrechten** ('Eis je rechten'). Soms moeten rechten werkelijk worden bevochten: in de rechtszaal, in het parlement en op straat. Zo'n strijd is dikwijls een kwestie van een lange adem, denk aan de verbetering van de positie van vrouwen.
4. **Vredesopbouw van onderop**. In een gemeenschap die herstelt van een periode van oorlog, is de opbouw van sociale structuren erg belangrijk. Hoe raken mensen weer met elkaar in gesprek, in plaats van in conflict?

Partners van NiZA's Mensenrechten- en Vredesopbouwprogramma (Malawi)

- Center for Human Rights and Rehabilitation(CHRR)
- Public Affairs Committee (PAC)Center for Advice,
- Research and Education on Human Rights (CARER)

Meer informatie: www.niza.nl/mensenrechten

[Rijen kiezers bij een stembureau (foto: Wiep Bassie)]